

Ohjeet ilmoitusten käsittelyyn

**WHISTLEBLOWER
PARTNERS**

1. Puitteiden asettaminen ilmoitusten käsittelyyn

On olennaisen tärkeää, että yrityksellä on sisäiset ohjeet whistleblower-ilmoitusten käsittelyä ja tutkintaa varten. Tehokkaan käsittelyprosessin luominen edistää henkilöstön ja muiden sidosryhmien luottamusta siihen, että väärinkäytöksiin suhtaudutaan vakavasti ja henkilöt joutuvat vastuuseen teoistaan.

Kun yritys vastaanottaa ilmoituksen, yrityksen sisäisen vastaanottajan on suoritettava ilmoituksen alustava seulonta. On arvioitava, kuuluuko ilmoitus whistleblower-kanavan piiriin. Jos näin ei ole, ilmoitus on toimitettava asianomaiselle henkilölle tai osastolle yrityksessä.

Jos ilmoitus kuuluu whistleblower-kanavan piiriin, on arvioitava alustavasti ilmoituksen tutkimisen puitteet ja tutkinnan mahdollinen laajuus. On määriteltävä tutkintamenetelmä ja se, mitä, milloin ja missä määrin yrityksen johdolle on raportoitava ja kuka vastaa raportoinnista.

Sisäinen tutkintaprosessi voi paljastaa myös muita ongelmallisia sisäisiä asioita, kuten huonon tai sopimattoman kulttuurin yrityksessä tai tietyillä osastoilla tai ongelmia tiettyjen työntekijöiden toiminnassa.

On tärkeää luoda työympäristö, jossa työntekijät voivat olla avoimia eivätkä pelkää vastatoimia. Tutkimukset osoittavat, että tällaiset ympäristöt edistävät työntekijöiden osallistumista ja innovaatiohenkeä. Työntekijöiden on tunnettava, että he voivat ottaa yrityksessä asioita esille helposti ja epävirallisesti. Siksi on tärkeää, että yrityksillä on tähän vankat ja käyttökelpoiset viestintäkanavat.

2. Tutkinnan laajuuden määrittäminen

On tärkeää reagoida asianmukaisesti whistleblower-ilmoitukseen, jotta yritystä ei voida syyttää siitä, että se on lakaissut asiat maton alle tai jättänyt tosiasioita huomiotta.

On kuitenkin myös tärkeää, että ilmoituksen käsittelijä säilyttää prosessin hallinnassaan eikä esimerkiksi jätä prosessin johtamista sellaisen ilmoittajan tehtäväksi, jolla voi olla jokin tietty tavoite. Käsittelijän on siis laajennettava ja supistettava tutkintaa harkintansa mukaan.

3. Olennaisten käytäntöjen ja menettelytapojen ymmärtäminen

Aina ei ole selvää, pitäisikö ilmoitusta käsitellä yrityksen ilmoituskäytäntöjen vai muiden sisäisten menettelytapojen, kuten eettisten ohjeiden tai muiden erityisten, esimerkiksi kiusaamista ja häirintää koskevien, menettelytapojen mukaisesti.

4. Tutkinta on suoritettava luottamuksellisesti

Luottamuksellisuus ja nimettömyys ovat erityisen tärkeitä ilmoituksia tutkittaessa, koska kaikkien ilmoittajakanavien kulmakivi on ilmoittajien suojeleminen yritysten vastatoimia vastaan.

Luottamuksellisuus on siis säilytettävä mahdollisimman laajasti. Tietoja on yleensä jaettava vain, jos ne on tarpeen tietää.

Luottamuksellisuuden puute lisää vuotojen riskiä ja voi tuhota luottamuksen prosessiin.

Kaikki tapaukset on käsiteltävä äärimmäisen luottamuksellisesti, jotta voidaan suojata sekä ilmoittajan että ilmoituksen kohteen tietoja. Siksi on noudatettava seuraavia peruseriaatteita:

- Kenenkään ei pitäisi yrittää tunnistaa ilmoittajaa.
- Ilmoitusta ei saa tutkia kukaan, joka voi olla osallisena tai yhteydessä tapaukseen.
- Kaikki osapuolet käsittelevät ilmoituksia luottamuksellisesti.
- Asiantuntevat ja riippumattomat asiantuntijat tarkastavat ilmoitukset.

5. Soveltuvan käsittelijän valinta

Onnistuneen ja ongelmattoman tutkinnan kannalta on olennaista, että ilmoitusta käsittelee kokenut ja pätevä tutkija. Tutkija, jolla ei ole tarvittavia tutkintataitoja, teknistä ja ammatillista tietämystä eikä riippumattomuutta, voi heikentää koko prosessia.

6. Nopea ja asiallinen vastaus ilmoitukseen

Kun halutaan rakentaa luottamusta ilmoituskanavaa kohtaan, on tärkeää, että ilmoittajaan pidetään yhteyttä asianmukaisella ja ennakoitavalla tavalla, muun muassa antamalla ilmoittajalle nopeasti vahvistus siitä, että ilmoitus on vastaanotettu.

Saattaa kuitenkin olla tilanteita, joissa ilmoitusta ei pitäisi hyväksyä whistleblower-tapaukseksi. Ilmoituksen saatuaan whistleblower-tiimin tai käsittelijän on päätettävä ilmoituksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Whistleblower-tiimi voi hylätä viestin esimerkiksi, jos:

- ilmoitettu toiminta ei kuulu yrityksen whistleblower-kanavan piiriin,
- ilmoitusta ei ole tehty vilpittömässä mielessä tai se on pahansuopa,
- tiedot eivät riitä lisätutkimuksiin.

Ilmoitukseen voi olla vaikea vastata asianmukaisesti. Yleisesti ottaen on noudatettava suurta varovaisuutta ja pidättyvyyttä sen suhteen, mitä ilmoittajalle viestitään.

Yleensä ilmoittajasta ei tiedetä mitään, joten on noudatettava varovaisuutta. Ilmoittajalle suuntautuva viestintä on hyvä pitää varovaisena ja lyhytsanaisena.

Tämä pätee kaikkiin tapauksiin, kunnes tiedetään enemmän siitä, kenen kanssa viestitään.

EU:n whistleblower-direktiivin mukaan palaute on joka tapauksessa annettava ilmoittajalle kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä. Ilmoittajalle annettavan palautteen sisältöä on harkittava tapauskohtaisesti.

7. Toimet on suhteutettava asiaan

Käsittely ei aina edellytä kaikkien asioiden tarkastelua hyvin laajasti tai perusteellisesti. Toisaalta liian pinnallinen tutkinta ei yleensä ole asianmukaista vakavampien asioiden osalta. Se voi johtaa syytöksiin asioiden lakaisemisesta maton alle, ja lainvalvonta- tai sääntelyviranomaiset voivat myös tällöin joutua puuttumaan asiaan.

Käsittelijän on varmistettava, että kaikki tutkinnan edetessä tehtävät päätökset perustuvat kerättyyn näyttöön. Yrityksen on hallittava tietoturvaloukkausten tai ristiriitojen riskiä ja noudatettava tietosuojaa-asetusta kerätessään ja tallentaessaan todisteita.

8. Tutkinnan tavoitteiden määrittely

Käsittelijän on heti tutkintaprosessin alussa pohdittava, millainen tutkinnan lopputuloksen pitäisi olla, mukaan lukien se, onko laadittava kirjallinen raportti vai erityistapauksessa järjestettävä suullinen selonteko. Lisäksi on täsmennettävä, kenelle raportti toimitetaan.

9. Kirjaaminen, poistaminen ja arkistointi

Ilmoitukset on aina kirjattava yksityiskohtaisesti ja kaikkia tietoja on käsiteltävä voimassa olevien lakien mukaisesti. Tähän kuuluu järjestelmän luominen kaikkien ilmoitusten tallentamista ja käsittelytiimin tai yksittäisen käsittelijän toimien kirjaamista varten.

Ilmoituksiin ja tutkinta-asiakirjoihin sisältyvät henkilötiedot on poistettava, kun tutkinta on saatu päätökseen, lukuun ottamatta henkilötietoja, jotka on säilytettävä oikeudellisia tarkoituksia varten. Sen vuoksi suositellaan, että perustetaan automaattiset poistoprosessit, jotka toteutetaan tietyn ajan kuluttua yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

Arkistoidut tutkinta-asiakirjat ja whistleblower-ilmoitukset on anonymisoitava, eivätkä ne saa sisältää henkilötietoja, joista ilmoittajat voitaisiin tunnistaa.